

Učiteljski tovariš

Stanovsko političko glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/I. Rokopisov ne vračamo. Nefrankiranih pism ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtek. Naročnina letno 60 Din za inozemstvo 80 Din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list a članarino. Oglasi po ceniku in dogovora, davke posebe. Pošt. šek. rač. 11.197. Telefon 3112

Zadruga za kmetijski kredit in učiteljstvo

Danes, ko kmetovalec pri obstoječih običajnih kreditnih zavodih nima tako rekoč nobene kredita več, je ustanova zadruga za kmetijski kredit še prav posebno važna. Zaradi omajane likvidnosti obstoječih denarnih zavodov je zaupanje javnosti za vlaganje prihrankov čeprav neupravičeno, toda vendar — padlo. Tisti, ki imajo denar, ga spravljajo in ga tako odtegujejo prometu. Sami izgubljajo obresti, obtok denarja pa je postal tako majhen, da niti zdaleka ne more zadoščati. Nadejati se je, da bo zaupanje v omenjene zadruge vsled lokalne agitacije in možnosti lažjega nadzorovanja njih delovanja ravno vsled lokalne omejitve pripomoglo k temu, da kmetijstvo ob pomoči države vendarle pride do novih virov kredita in da se bo poživilo redno varčevanje ter da započne zopet obrestonosno vlaganje denarja.

Vloga učiteljstva v teh stvarih je velevažna. In to ne samo z ozirom na izboljšanje kmetijskega kreditništva in z ozirom na obnovitev zopetnega vlaganja denarja na obresti, nego tudi za učitelja kot posameznika in za stan. Ljudje, ki sprejemajo denarne vloge in ki dajejo posojila, čeprav ne iz svojega, dobijo med narodom prav poseben ugled in spoštovanje. Njih položaj med narodom postane sila važen, tako važen, da so ljudje okoli denarnih zavodov v preteklosti to okoliščino marsikje izkoriščali celo strankarsko in so kreditnojemalca vezali na pripadništvo k stranki, kateri je pripadalo vodstvo takega zavoda. Tako smo pri nas imeli različno usmerjene hranilnice in posojilnice. Slično je bilo tudi drugod. Posebno kmetijsko ljudstvo je bilo v tem pogledu tudi v svojih lastnih kreditnih zadrugah, rajfajznovkah, izročeno v oblast inteligentov, ki so jih vodili in ki so večinoma bili eksponenti političnih strank.

Učitelj, ki bi se sedaj lotil dela v kmetijskem kreditništvu, v velikanski večini tudi v predstojanjuarški dobi ni bil tako fanatičen strankar, da bi svoj vpliv kot funkcionar v kreditnih ustanovah strankarsko izrabljal, po večini je bil in je še idealist, ki mu je najprej pred očmi interes naroda, njegov mir in napredek.

Ko se je bil pred nekako 9 leti začel v ministrstvu za kmetijstvo pripravljati osnutek zakona o zadrugah za kmetijski kredit, se mi je izrecno reklo, da se hoče s tem preprečiti, da bi bili krediti zadeva strank itd., nego da se hoče, naj bi bili predvsem to, kar bi morali biti in čemur so namenjeni in da ima biti izključeno vsako strankarstvo. Kredit ima biti v podporo in oporo gospodarstva in samo gospodarski naj bo. Sodelovanje učiteljstva v teh novih zadrugah bo lahko sreča za kmetijstvo, za njih same pa bo tudi poleg zavesti, da delajo za istinske koristi naroda, donášalo ugled in spoštovanje, pa končno tudi lahko nekaj zasluga. Marsikateremu, ki ga je potreben, bi prišel prav in bi mu ne bil v nečast.

Na deželi bo manjkalo inteligentov, ki bi mogli take zavode voditi ali vsaj opravljati tehnično delo. Te zadruge ne bodo imele veliko režijskih sredstev, ker bodo poslovale ob razmeroma majhnih zaslužkih in zato si bodo malokje mogle držati stalno tehnično osebje, dočim bi učitelj mogel priložnostno vse delo skoraj igrati opraviti (vsaj pri manjših) in za to dobiti vendarle neko honoriranje svojega dela. Če se prav oprime stvari že pri ustanavljanju, ne bo igral tiste podrejene vloge, kakor jo je žalibog prej marsikdaj moral, bil je le bolj pisar, sedaj bi lahko bil uvaževan sočinitelj.

Sedaj pa k stvari sami. Na osnovi čl. 17. zakona o kmetijskem kreditu je bil leta 1925. izdan tozadevni pravilnik, katerega je sedaj vlada nadomestila z novim z dnem 21. marca t. l. (»Službeno novine od 25. marca t. l. V »Službenem listu« naše banovine še ni objavljen, zato naj tu sledi nekaj podatkov, ker sedaj se bo zakon začel definitivno izvajati.

Namen in naloga zadruga za kmetijski kredit je, kakor se da že iz imena sklepati, pač racionalno preskrbovanje kmetovalcev s kreditom ob podpori države.

Najnižja in najvažnejša jedinica te ustanove je krajevna zadruga za kmetijski kredit, njej nekako nadrejena instanca kot nekaka zveza in revizijska oblast je banovinska zadruga za kmetijski kredit na sedežu banske uprave, najvišja in kot nekaka centralna zveza za vseh pa zemaljska (deželna, celodržavna) zadruga za kmetijski kredit v Beogradu.

Od številnosti krajevnih zadrug je odvisno tudi uspešno poslovanje ostalih, nadrejenih stopenj. Ker bo država pomagala z denarnimi krediti, je važno, da se pri nas čim prej ustanovi čim več krajevnih zadrug.

Pozanimajmo se torej tu o krajevni zadrugi za kmetijski kredit.

Ustanavljati jih smejo samo kmetovalci brez vsakega predhodnega dovoljenja ali vprašanja. Vendar morejo biti njeni člani tudi nekmetovalci, posluževati pa se ne morejo

ugodnosti za dobivanje kredita, ker ta je namenjen samo kmetijstvu.

Baviti se sme ta zadruga samo z dajanjem kreditov kmetijske prirode, vsi drugi posli so ji prepovedani.

Jamstvo je neomejeno in solidarno. To je prav in potrebno, ker to povečuje zaupanje vlagateljev in priganja vodstvo k previdnosti pri dajanju kreditov, s čimer je onemogočeno prezadolževanje posameznika.

Okoliš zadruga se običajno krije z okolišem ene, lahko pa tudi več občin. V isti občini ustanovitev še ene ali več takih zadrug načeloma ni dopustna.

Zadruga more ustanoviti najmanj dvajset kmetovalcev. Člani lahko postanejo tudi razna kmetijska združenja, razen hranilnic in posojilnic. Hranilnice in posojilnice ter slični kreditni zavodi se morejo pretvoriti v zadrugo za kmetijski kredit (ako taka že ni ustanovljena), če likvidirajo in se popolnoma prilagodijo pravilom zakona za kmetijski kredit. Marsikje pri nas bi taka prilagoditev morda bila umestna.

Delež mora znašati najmanj 100 Din, vplača se lahko v obrokih. Glasi se na ime.

Druga notranja upravna vprašanja odn. določila so slična določbam pravil drugih zadrug, radi revizije pa veljajo tu posebna zakonska določila. Redni občni zbor se mora vsako leto izvršiti do 31. marca.

Naloga krajevne zadruge za kmetijski kredit je:

Urejen in oskrbovan šolski vrt

Ko se ocenjuje delo učitelja vrtnarja, se čisto čuje trditve, da so šolski vrtovi po večini slabo urejeni. Ker se take sodbe ponavljajo tudi v zadnjem času, bo prav, če tako trditve nekoliko razčistimo ter poklicanim in nepoklicanim sodnikom uravnomo smer kritike tako, da bo pravična s strokovnega in gospodarskega stališča.

Zdi se mi namreč, da sta v zgornjem naslovu združena dva pojma, ki v praktičnem življenju predstavljata vsak za sebe celoto.

Kaj je torej z urejenim šolskim vrtom? V splošnem se smatra za urejen vrt samo oni vrt, ki ima lepa ravna pota in stezice, enakomerne rabate in gredice, kjer so drevesa in drevesca posajena v ravnih vrstah itd. Še lepše urejen se nam vrt seveda zdi, če ima končno poleg vsega tudi vrtno lopo, pa če ta namenu in potrebi odgovarja ali ne. Je seveda še dokaj reči, ki delajo videz dobro urejenega vrta, ki pa jih ne bom našteval.

Prav tako! Verujem tudi jaz, a se moram vprašati, če je tako urejen vrt zasluga le učitelja vrtnarja.

Kdor pozna vsaj od vrha vrtove naših šol, ta ve, da ni tako. Nič lažjega, kakor na ugodnem svetu izpeljati ravne ali lepo zaokrožene poti in stezice, ki tako zdušeno vplivajo na naše oko, posebno če je v vrtnarju nekaj okusa in praktičnega znanja.

Drugače je pa s tole stvarjo na vrtovih, kjer je še o sv. Jakobu »ledena« zemlja, kjer ne moreš postaviti niti dvoje dreves v ravno vrsto, kjer ne moreš na tako enostaven način izpeljati stezice (o potih niti ne govorim in naših »vrtičkih), kjer ne moreš spraviti v red niti par desetih dreves v drevesnici itd.

Razporeja in ureja se tak šolski vrt tako, kakor zemljišče dopušča, tu tudi vrt vodi vrtnarja, v prvem primeru pa vrtnar vodi zemljišče po že izdelanem načrtu.

Ureditve obeh zahteva dela in celega človeka, le da ima prvi dane vse pogoje, drugi si jih pa mora sam ustvariti. Zavedam se, da je prvi za oko lepši, a ne morem trditi, da je urejen samo prvi, drugi pa, ki je morda kje ob hribovski šoli na kamenitem svetu, pa ne.

Tudi zelo važen problem

Škocijanska kronika je v zadnjem tednu zabeležila dva sirova pretepa, ki sta oba zahtevala smrtno žrtev. Na žeganju... je po divjem pretepu obležal smrtno nevarno poškodovan...

Do sirovega pretepa je prišlo tudi v... kjer se je vršilo žeganje... Točila se je močna kapljica... Ko se je posestnik J. P. precej napil... Po kratkem rvanju se je zgrudil... oblit s krvjo. P. je z nožem nekajkrat sunil še v obraz... Celo komaj 14-letni sin posestnika P. je obdeloval nasprotnike s steklenicami in kozarci...

(»Jutro« 14. maja.)

Odprite časopise v torek in sredo pa tudi druge dni in čitajte boste vedno polno enakih poročil. Vedno isti refren... kapljica... pretep... nož... oblit s krvjo.

Koliko nesreče, koliko gorja!

A koliko še več skritih tragedij, pogazenih sreč, uničenih nad, uničenih življenj,

1. dajanje kratkoročnih in srednjedolgoročnih kreditov svojim članom za izboljšanje ter pocenitev proizvodnje, seveda proti varnosti;

2. dajanje kreditov članom za nabavo kmetijskih proizvodnih potrebščin, kreditov za skupno pridelovanje, predelovanje in za skupno vnovčevanje kmetijskih dobrin;

3. sprejemanje vlog na obresti v občeh, torej tudi od nečlanov;

4. gojitev štednje tako pri odraslih kakor tudi pri otrocih, tkzv. dečja štednja;

5. strogo nadzorstvo nad uporabo danih posojil in kreditov;

6. strogo izvajanje določil, kakor si jih za poslovanje zadruge postavijo člani s pravilnikom.

Do rezervnega fonda člani nimajo pravice. Ta se nabira in uporablja v prvi vrsti za izravnanje morebitnih poslovnih izgub.

Banovinsko zadrugo kot zvezo tvorijo krajevne zadruge za kmetijski kredit. Vsaka članica mora imeti vsaj en delež po najmanj 1000 Din.

Mnenja sem, da vprašanja: »ali naj se angažira v delu za te ustanove kmetijskega združnega kreditništva« — učiteljstvo, ne more in ne sme prezreti, nego ga mora temeljito premisliti z narodnogospodarskega, kulturnega in državopolitičnega vidika z ozirom na današnji položaj denarnega trga ter z ozirom na lokalne potrebe in razmere.

Menim, da se bo odločilo za aktivno in iniciativno delovanje v tej stvari.

Dipl. agr. A. Jamnik

Torej, ne glej vrta samo od daleč, ne sodi po vtisih, ki si jih dobil mimogrede, poglej malo globlje, potipaj po vzrokih, šele potem postavi ceno za vrt in vrtnarja!

Mislim, da nisem v zmoti, če pravim, da se končno pri oceni vrta ne smemo prvo in edino vprašati, kako je urejen, ampak — kako je oskrbovan! Ali je oskrbovan tako, da služi kot učilo in obenem gospodarskim prilikam tamkajšnjega kraja, — to se mi zdi najvažnejše vprašanje.

Kaj pomaga vrt, ki ima sicer res lepe poti, posute z belim peskom, ki ima zaokrožene stezice in ravne gredice, če rasto v njem bolne in izmalicene kljčke namesto lepih, oskrbovanih dreves? Kaj mi pomagajo ravne gredice, če jih preplavlja plevel ali za kraj nepotrebne in neprimerne kulture, da o vrtno kot učilo niti ne govorim, kvečjemu kako ne bi smelo biti.

Cenim vrt po njegovi oskrbi, po tej vrtnarja, da ne delam nikomur krivice.

Velika večina naših šolskih vrtov se mora ocenjevati na tej osnovi, ker se da dobro oskrbovati tudi vsled razmer »slabo« urejen vrt, ki je oskrbovan tako, da nudi šoli in kraju ono, kar mora in kar se od njega zahteva. Šolski vrt mora dajati smer gospodarskemu napredku dotičnega kraja, z njega se morajo čitati težnje in pomanjkljivosti v gospodarstvu kraja, potem bo vrt del naše narodne šole. Torej, najprej oskrba, ki mu da obliko, ki pa nikdar in nikoli ne more biti zveličavna in edino merilo.

Takole pravim, da se čuje glas iz vrst vrtnarjev-učiteljev, ki ne morejo svojih vrtov urediti za »oko«, ki ga urejujejo po svojih močeh in z ljubeznijo in imajo vedno v vidu potrebe našega ljudstva, ki se prav resno zavedajo, da so zaradi naroda — tudi vrtnarji.

Pa tudi zato, da pride na uho onim, ki cenijo vrt le z »metrom« in vrstico po belem pesku — ali morda iz udobne lope ob žgočem poletnem soncu — misleč, da se tu in tako ustreza potrebam našega časa!

Petešin — Skrilj.

gnal je, da se je zgodilo približno 49% vseh zločinov v pijanosti, v nekaterih letih še celo 55%.

Tabela »Gruber und Kraepelin« nam kaže sledečo sliko:

1143 telesne poškodbe, razdeljene na posamezne dni v tednu:

nedelja in prazniki 628 = 54,8%, ponedeljek 182 = 15,9%, torek 95 = 8,3%, sreda 67 = 5,9%, četrtek 62 = 5,4%, petek 82 = 7,2%, sobota 94 = 8,2%.

Razdeljene po krajih: gostilna in pred gostilno 742 = 66,5%, stanovanje 86 = 7,7%, cesta 98 = 8,8%, delavnice 87 = 7,8%, neznan 102 = 9,2%.

Dr. Anton (Graz) je pri 1000 slaboumnih otrocih dognal 829 starše. Od teh je imelo 471 očeta, 84 mater, 65 očeta in mater pijance.

Legrain je preiskal potomce 215 rodbin pivcev. Med 640 otroci, ki so ostali od 814, je bilo: 50,3% slabotnih, 30,8% pivcev, 22,7% slaboumnih, 20,5% božjastnih, 9,7% zločincev. Itd. itd.

Dr. Mikič je izračunal sledeče srednje številke:

V Jugoslaviji zapijemo letno radi »plavil« izgubimo	4.202.400.000	3.901.875.000
---	---------------	---------------

skupna škoda	8.104.275.000
--------------	---------------

Mislim, da je vse to tudi zelo važen problem, ki bi mu morali vzgojitelji naroda tudi posvečati vsaj nekaj pozornosti.

Posebno slovenski učitelj!

Polkovni poveljnik brat Srb je, ko je pisec teh vrstic na krstni slavi odklonil alkoholno pijačo, začudeno vzkliznil: »Kako to! Ne znate ove »Jedan Slovenec i dve litre vina tvori tercet!«

Torej je to zelo naš slovenski problem!

Rešili ga bomo vsaj delno le z intenzivnim delom, ki bi pa moralo biti že enkrat med vzgojitelji organizirano.

Kje ste tovariši dobre volje, koliko vas je, kako vam je ime?!

Horvat Rudolf, Škofja Loka.

Splošne vesti

— Razpis službenih mest. V 35. številki »Učiteljskega tovariša« so bila objavljena prosta službena mesta, ki nam jih je poslala v objavo kr. banska uprava. V 38. številki objavljena prosta mesta so bila popravljena od strani ministrstva prosvete. Za vlaganje prošenj naj se upoštevajo le mesta, objavljena v 38. številki.

— Počitniški pedagoški tečaj na Pohorju. »Pedagoška Centrala« v Mariboru priredi z gmočno podporo kr. banske uprave v Ljubljani v dnevih od 3. do 15. julija t. l. počitniški pedagoški tečaj pri Ruški koči na Pohorju (1250 m nadm. viš.). Tečaj je zamišljen kot spojitev pedagoškega študija z letovanjem ter bo nudil udeležencem ob enem s strokovno izobrazbo tudi nekaj oddiha in razvedrila v svežem planinskem zraku. Predavanja se bodo vršila na prostem med zelenjem, za slabo vreme pa je na razpolago prostorna dvorana. Dopoldne bodo predavanja, popoldnevi pa bodo služili solnčenju, kopanju ter izletom na Pohorju. Ob večernih urah se bodo vršili prosti razgovori o dopoldne predelanih problemih. Program tečaja bo v glavnem sledeč:

1. Biološke osnove pedagogike. — Prosv. inšp. v pok. dr. L. Poljanec.
2. Očrt novejšega pedagoškega mladinslova. — Prof. dr. Fr. Zgeč.
3. Glavni problemi pedagoške sociologije. — Prof. dr. J. Jeraj.
4. Didaktika naše šole. — Prof. G. Silih.
5. Problemi podeželskega šolstva. — Sol. upravitelj K. Doberšek.
6. Izbrana poglavja iz slovenske slovnice in stilistike. — Gimn. rav. v pok. dr. J. Tomišek.
7. Tehnika risanja na šolsko tablo. — Profesor R. Klopčič.

P. C. je preskrbela hrano in stanovanje za dnevno ceno 35 Din, tako da bodo znašali stroški za ves tečaj okrog Din 450.—. K temu pride še 50 Din vpisnine, ki naj se vpošlje P. C. takoj po obvestilu o sprejemu. Radi omejenega prostora bo mogoče sprejeti največ 45 učiteljev in učiteljic. — Reflektantje naj se prijavijo z navadno dopisnico najkasneje do 10. junija t. l. tajnici P. C. gđ. Josipini Mlinaričevi, strok. učiteljici v Mariboru, Vrtna ulica 23. Poznejše prijave se ne bodo mogle upoštevati. Po sklepu tečaja bo prejel vsak udeleženec potrdilo, da je prisostvoval predavanjem. Odbor upa, da se bo temu razpisu odzvalo čim večje število učiteljstva iz vseh krajev dravske banovine.

Pedagoška Centrala v Mariboru.

— Neguj svoje zobe! Tak je naslov knjižice, ki je ravnakar izšla in je bila poslana šolam s plemenitim namenom, jo med našo mladino in starši razprodati, da se ti seznanijo z nego zob in z neprecenljivimi koristmi zdrave zobovja. Na vsak razred so bile poslale le po 4 knjižice, kar je malenkostno število in se te pri dobri volji prav lahko spravijo v denar. Na drugi strani pa podpremo delo in smoter

našega Centralnega šolskega zobnega ambulato-rija v Ljubljani, ki je knjižico izdal proti nizki ceni Din 6.—, za šolske otroke pa le Din 4.— in pomagamo s prodajo uresničiti načrt tega ambulato-rija, ki namerava polagoma osnovati potujoče zobne šolske ambulato-rije za vsa dravstvo banovine. Zato apeliramo na p. n. upravitelje (-ice) in učitelje (-ice), da podprejo to plemenito akcijo edino s tem, da razprodajo poslano knjižico. Za uslugo in trud se vsem kar najlepše zahvalujemo.

Kuratorij C. S. Z. A.

Grum Rado,
podpredsednik.

— Zahvala Trbovelj. Podmladek rdečega križa v Trboveljah je, hotče olajšati bedo trboveljske rudarske dece, zaprosil v pričetku tek. šol. leta Podmladke šimom dravske banovine, da bi pomagali po svojih močeh pri prehrani gladnih otrok. Naša prošnja je našla toliko odziva, kolikor ga ni nihče pričakoval. Za to naše veselje iznenadenje smo dolžni zahvaliti vsem darovalcem, posebno pa še učiteljstvu, ki je znalo deci prikazati trpljenje njihovih trboveljskih tovarišev in tako vzbudilo v njih srečih usmiljenje. Zal ne moremo radi preobširnosti akcije objaviti darove vsakega Podmladka posebej; zato podajamo v naslednjem celotni uspeh te pomožne akcije. Okrožnic je bilo razposlanih nekaj nad 400. Denarnih podpor smo prejeli 78 v skupnem iznosu 6773 Din. Denar se uporablja za nabavo mleka, ki se dnevno deli s kosom kruha najrevnejšim in najšibkejšim učencem. Nekaj denarja se je porabilo tudi za popravilo čevljev učencev, pa tudi za obleke. V blagu je poslalo podporo 70 šol. Po železnici smo prejeli 62 pošiljki v skupni teži 6467 kg. Največ je bilo krompirja in sicer 2554 kg, za tem 1410 kg fižola, 635 kg jabolk itd. do raznih malenkosti, ki so bile jasne priče, da je pri zbiranju sodelovalo vse od resnejših in razumnih učencev višjih razredov do sladkosnednih malih učencev I. razreda, ki so se odrekli svojim »cukrčkoma«, da, celo sladkim dateljnom in čokoladi, da so jo lahko poslali svojim bratcem v Trbovelje, ki si takih sladkosti ne morejo privoščiti. Nadalje je Podmladek prejel nekaj nad 1200 najrazličnejših kosov oblačil, med katerimi je bilo mnogo novega, skoroda vse pa v takem stanju, da so trboveljski Podmladkarji z veseljem sprejemali posamezne dele obleke: eden hlače, drugi čevlje, tretji krilo ite. — V imenu vse obdarovane dece, ki je ni malo, izrekamo toplo zahvalo vsem tovarišem, ki so se odzvali naši prošnji in jih prosimo, da tolmačijo tudi svojim učencem-darovalcem iskreno hvaležnost trboveljskih otrok. — Poverjenik P. R. K. v Trboveljah.

— Olajšave udeležencem XIII. Ljubljanskega velesesja od 3. do 12. junija 1933 v pomorskem prometu. Jadranska plovdba d. d. Sušak je dovolila udeležencem XIII. Ljubljanskega velesesja, ki se vrši od 3. do 12. junija vozno olajšavo na ta način, da se vozijo v višjem razredu, plačajo pa ceno enega razreda nižje, za dopotovanje od 29. maja do 12. junija, za povratek od 3. do 17. junija. Dubrovačka plovdba d. d. je priznala iste ugodnosti v času od 20. maja do 20. junija. Brodarska A. D. Boka je dovolila 50% popust na vseh svojih parnikih od 20. maja do 20. junija t. l.

— Na banovinski vinarški in sadjarski šoli v Mariboru prične novo šolsko leto dne 15. septembra t. l. Šola je dvoletna ter ima internat za 60 gojencev in 57 ha veliko posestvo z vsemi kmetijskimi panogami.

Za sprejem je potrebna starost najmanj 16 let ter z dobrim uspehom dovršena osnovna šola. Kmečki sinovi, ki ostanejo po končani kmetijski šoli doma, imajo pri sprejemu prednost. Sprejme se tudi nekaj eksternistov (izven zavoda stanujočih). Mesečna vzdrževalna znaša od Din 25.— do 300.— in se določi individualno po premoženjskih razmerah prosilcev.

Prošnje za sprejem (kolek Din 25.—) je poslati ravnateljstvu najkasneje do 15. julija t. l. ter priložiti: krstni list; domovnico; odpustnico, odnosno zadnje šolske spričevalo; spričevalo o nravnosti pri onih prosilcih, ki ne vstopijo v zavod neposredno iz kake druge šole; obvezno izjavo staršev, odnosno va-

ruha, da bodo krili stroške šolanja. Pridni sinovi manj premožnih posestnikov, ki reflektirajo na znižanje mesečne vzdrževalnine in žele banovinsko stipendijo ali stipendijo sreskega kmetijskega odbora, morajo priložiti tudi premoženjski izkaz z uradno navedbo višine zemljiškega davka ter gospodarskega stanja staršev in izjavo, da ostanejo po končanem šolanju na domači kmetiji.

Podrobnejša pojasnila daje na željo ravnateljstvo.

— Učiteljem pevovodjem in organistom. Podpisane mu je ostalo iz l. 1912. nekoliko izvodov »Nabožnih ljudskih pesmi I. (20 napevov za mešani zbor), ki jih nudi sedaj, dokler se zaloga ne izčrpa, po Din 3.50 izvod proti plačilu v znakmah. Gojitelji cerkvenega ljudskega petja, bi utegnili najti v tej zbirki — o kateri piše monsig. Stanko Premrl, da »frani v sebi dosti lepega in izrazito slovenskega« — marsikaj za svojo rabo. — Anton Kosi, Središče ob Dravi.

— Vsa šolska upraviteljstva se še enkrat opozarjajo na Mohorjevo igrico »Kosovsko dramo« za proslavo Vidovega dne ali drugih državnih praznikov. Brošurica bi naj bila tudi v vsaki šolski knjižnici, ker je snov čisto zgodovinska. Naroča se pri avtorju Antonu Mohorju v Mariboru, Ob jarku št. 6. Izvod igrice stane 5 Din in se manj nego dva izvoda ne razpošiljata. Igrico je pripravila kr. banska uprava z razpisom IV. No. 6092/1 z dne 24. 4. 1933.

— Tovarišice maturantnje na drž. moš. učit. v Mariboru šol. l. 1922/23! Pošljite predloge za sestaneč — proslavo desetletnice —, ki naj bi se vršili ali o Binkoštih, v začetku ali ob koncu počitnic. Kaj pa tovariši iz vzporednic? Olga Šijanec, učiteljica Ormož.

Osebnе zadeve

— i Napredovali so učitelji (-ice) v V. skupino: Flisar Nikolaj iz Gaberja, Miklič Marija iz Gomiljskega, Kosar Agneza iz Škal; Burnik Alojzija iz Maribora, Mazi Vilko iz Ljubljane, Lebar Ana iz Ljubljane, Dermelj Mirko iz Ljubljane, Dermelj Ludvik, Dimnik Ivan, Dostal Rudolf in Erbežnik Ivan iz Ljubljane;

v VI. skupino: Križ Ottilija iz Grosuplja, Petrič Ida iz Zg. Šiške, Eržen Zora iz Begunj, Chladek Marija iz Borovnice, Zakrajšek Albin iz Blatne Brezovice, Zlindra Valerija iz Kostanjevice, Kudašev Cecilija iz Rogateca, Hren Vojteh iz Črešnjevca, Lutar Stefan iz Črenšovcev, Požar Ivanka iz Smartna, Plevelj Olga iz Domžal, Fišer Simon iz Sv. Petra, Očakar Ana iz Sv. Križa, Zajec Olga iz Mirne peči, Vremšak Armela iz Nevelj, Hafner Kristina iz Jesenic, Veber Justina iz Zalne, Ribičič Roza, Škof Franciška iz Maribora, Božnar Friderika iz St. Vida, Bantan Julija iz Mute, Turkovič Antica iz Jesenic, Klemenčič Ivanka iz Vel. Nedelje, Kovač Marija iz Hrušice, Kutin Josip iz Maribora, Kogelnik Drago iz Brezna, Prebešek Helena iz Brezja, Pive Olga iz Zalca, Rošker Eliza iz Vitanja, Berce Alojz iz Sv. Jakoba ob Savi, Zigon Franja iz Barja, Rogina Josipina iz Smartna, Rehar Marija iz Maribora, Rant Franc iz Smartna, Smuk Martina iz Štal, Koželj Armela iz Podove, Pugalj Anton iz Sv. Lovrenca, Vinšek Dora iz Maribora, Verk Marta iz Rogaske Slatine, Zacherl Miroslava iz Ljutomera, Zega Eliza iz Središča, Zabukovšek Ana iz Celja, Stegovec Ivan iz Vač, Kovač Antonija iz Celja, Kerbler Simon iz Ptujске gore, Kosec Ana iz Trebnjega, Kovač Viktor iz Celja, Rudolf Emilija iz Hajdine, Rupret Ivana iz Smednika, Vauptot Antonija iz Slovenjgradca, Srien Ana iz Celja, Gačnik Janko iz Guštanja, Gabršček Ivan iz Guštanja, Mihelčič Ivan iz Črnceč, Mayer Ernest iz Laškega, Smolič Marija iz Šmarja, Zorn Leopoldina iz Toplice pri Zagorju, Delcot Ciril iz Razbora, Dostal Augusta iz Ljubljane, Fon Josipina iz Celja, Bruckner Tekla z Bleda, Mejak Teodora iz Toplice pri Zagorju, Stele Cecilija iz Kamnika, Skebe Venčeslav iz Novega mesta, Štolfa Pavla iz Kočevja, Jager Marija iz Stor, Ahtik Josipina iz Rogaske Slatine, Dominkuš Marija iz Gor. Radgone, Dekleva Ivana z Vrhnike, Venigerholz Miroslav iz Središča, Hribar Juli-

jana iz Radvanja, Jakopec Karel iz Sladkega vrha, Pikuš Berta iz Dol. Lendave, Justin Ivana iz Tunjic, Hrovat Rafaela iz Zužemberka, Križaj Ivan iz Cirkovčev, Brodnik Anton iz Most, Mandelj Amalija iz Ljubljane, Mervič Josipina iz Novega mesta, Mlinšek Franc iz Velenja, Poredoš Stefan iz Pertoce, Pelko Pavla iz Toplice, Pirnat Mara iz Novega mesta, Peyha Ignac iz Frankolovega, Piano Ana iz Celja, Podbršček Alojzija iz Trbovelj in Minkuš Avgust iz Ljubljane.

v VII. skupino: Maslač Vlasta iz Maribora;

v VIII. skupino: Urbančič Danica iz Trbovelj-Vod, Alt Danica iz Prevalj.

Prevedeni v IX. skupino: Kotnik Konrad iz Moravč, Kocbek Josip iz Sv. Bolfenka na Kogu, Ivančič Ana iz Sv. Urbana.

— i Praktični učiteljski izpit, ki se je vršil pod predsedstvom dir. Fr. Kadunca na drž. učiteljski šoli v Mariboru od 24. aprila do 5. maja 1933., so uspešno položili tile kandidati (-inje): Adamič Ana, Bedekovič Pavla, Bertonec Terezija, Bračko Franc, Carlavaris Anka, Cotič Marija, Čermelj Terezija, Debevec Rozalija, Globočnik Justina, Humer Ida, Jaklič Ana, Kajč Albina, Kallat Stefanija, Kocuvan Adolf, Kočar Angela, Kleč Antonija, Koželj Marija, Krajcar Ivan, Kržišnik Avgust, Kunaver Marija, Lorber Vladimir, Mačjus Ema, Meško Jakob, Mihalič Marija, Mohorko Terezija, Najžer Bronislava, Pavline Anica, Petrovič Ivan, Pišec Karl, Podboj Stanislava, Podboj Vera, Prša S. Ignacija, Romold Zdenka, Sabadin Bogomila, Senica Alojzija, Sučić Branko, Soukal Magda, Slibar Vera, Tavčar Lea, Tičar Stana, Trček Ludovika, Urleb Neža, Velikonja Gizela, Vybiral Zorislava. — Dop. izpit iz nac. skupine je položila Saunig Zora.

Učiteljski pravnik

Določitev druginjskega razreda za upokojenece

Nekemu državnemu uslužbencu, ki je ob upokojitvi služil v kraju, kateri spada v II. druginjski razred, pa se je kot upokojenec kesneje preselil v Ljubljano, to je v kraj, ki spada v I. drag. razred, je pristojno ministrstvo prisodilo druginjsko doklado po II. razredu. To pa iz razloga, ker je bil uslužbenec ob upokojitvi uslužben v kraju II. drag. razreda.

Na tožbo tega uslužbenca je državni svet razveljavil odločbo pristojnega ministra z razsodbo št. 9.258/32 od 12. aprila 1932. Ker je pravno utemeljevanje razsodbe zelo važno in načelnega pomena, ga tu objavimo v prevodu:

»Z določbo § 127 urad. zakona iz leta 1931 ni določeno, da-li se bo upokojenemu državnemu uslužbencu priznala druginjska doklada po njegovem zadnjem dotedanjem službenem kraju ali pa po kraju stalnega bivališča po upokojitvi. Toda že s samim tem dejstvom, da uslužbenec po upokojitvi ni več dolžan stanovati v istem kraju, kjer je vršil službene posele, je izraženo, da je glede izbire stalnega bivališča svoboden in je treba smisel te zakonske določbe tako tolmačiti, da se mu mora druginjska doklada določiti po druginjskem razredu tistega kraja, katerega si je izbral za svoje stalno bivališče.

Enako se glasi tudi določba 1. čl. uredbe o druginjskih dokladah od 2. decembra 1931, ki določa, »da pripada osebna druginjska doklada po druginjskem razredu kraja, v katerem se upokojenec za stalno naseli«. Ta določba ne nasprotuje § 127. u. z. iz leta 1931.

Zaradi tega je izpodbijana odločba nezakonita, ker z njo tožilcu ni bila priznana druginjska doklada tistega razreda, kateremu pripada mesto Ljubljana, ker se je tožitelj po upokojitvi stalno naselil v Ljubljani.

Naš glas.

PRAVILNA RABA PRAVNIH TERMINOV PRI URADNEM POSLOVANJU.

Za rabo pravnih terminov pri uradnem poslovanju je izdala bivša pokrajinska uprava za Slovenijo točna navodila v okrožnici z dne 19. avgusta 1921, št. 9067, ki je bila objavljena v »Uradnem listu« dne 12. septembra 1921, št. 11, str. 565. Najvažnejše iz te okro-

Če žeja te in glad mori,
a skopo v žepu ti zveni,
za mal denar postregel rad
ti »Daj-Damov« bo avtomat.

nice je bilo priobčeno prosvetnim ustanovam z okrožnim razpisom bivšega vel. župana ljubljanske oblasti P. br. 8930 z dne 11. nov. 1926 v točno ravnaje in se glasi:

»Uradi naj rabijo pri svojem poslovanju nastopne pravne termine:

1. Vloga je pri uradu vloženi spis, ki postane z izročitvijo poslovni spis tega urada. Odpravek je pismena rešitev poslov. spisa.

2. Po uradu, odnosno po osebi, kateri so rešitve namenjene, razlikujemo trije vrste odpravkov:

a) poročilo je odpravek, namenjen nadrejenim oblastvom;

b) dopisi so odpravki, namenjeni oblastvom in javnim zavodom, ki niso niti podrejeni, niti nadrejeni, kakor tudi zasebnim, fizičnim ali pravnim osebam, ki niso podrejene;

c) odloki so odpravki podrejenim oblastvom, zavodom in privatnim osebam.

Nadrejenim oblastvom se poroča, ostala oblastva, zavodi in osebe pa se obveščajo. Podrejenim oblastvom, zavodom in osebam se naroča, ostali pa se naprošajo.

3. Odlok, ki ne služi le internim namenom, imenujemo odločbo v širšem pomenu.

Odločba je ali naredba, razsodba ali posvedočba.

a) K naredbam prištevamo konkretne konstitutive upravne čine, s katerimi se dajo, izpreminjajo ali odvzemajo pravice (subjektivna prava) in nalagajo, izpreminjajo ali odpravljajo dolžnosti.

b) Z razsodbo rešujemo sporna vprašanja o obstoju ali neobstoju konkretnega pravnega razmerja, odnosno vprašanja o kršitvi subjektivnih pravic in zakonitih predpisov.

c) Posvedočba potrjuje obstoj konkretnih pravnorelevantnih dejstev ali konkretnih pravnih razmer.

4. Z razglasom se daje uradne rešitve konkretne kakor abstrakne vsebine na splošno, znanje; z okrožnico obveščamo določen krog uradov. Okrožnice spadajo pod širši pojem razpisov.

5. Zoper dozdevne nezakonite ali neprimerne odločbe se vlagajo pritožbe. Pritožbe so ali opozoritve, redne pritožbe ali nadzorstvene pritožbe.

Prednja navodila objavljamo v ravnaje, ker opažamo, da se v gotovih primerih ne rabijo pravi izrazi.

ZEMLJEPIS IN ZGODOVINA

za III. in IV. razred osnovnih šol

od J. Polaka

stane samo 9 Din, odnosno 10 Din, a Vam zelo olajša pouk, ker Vam ni treba snovi narekovati, si otroci s tem ne kvarijo pisave in ne pravopisa ter pridobite na času. Naročite takoj vse štiri knjižice za 38 Din, odnosno one, ki jih potrebujete za sebe ali učence

v knjigarni

Učiteljske tiskarne v Ljubljani ali pri podružnici v Mariboru

Miroslav Zor:

Čuvajmo narodo!

(Ob pričetku časa majniških izletov.)

Ni še dolgo tega, kar sem srečal v Ljubljani z izleta vračajočega se turista — starejšega gospoda, ki je nesel v roki šopek Blagajevca volčina. Kaj za to, mi boste rekli. Seveda, tudi sami ne veste. Ta gospod je uganjal s tem precejšen vandalizem, kajti Blagajev volčin je ena naših najredkejših cvetic in je že od nekdanj zaščiten. — Pogledal sem za tem gospodom, kako bo prišel mimo stražnika. Za hip sem si domisljal, da ga bo vstavil. Pa saj tudi stražnik ne pozna zaščitenih rastlin in jih tudi poznati ne more. In vendar obstoja zakon o varstvu redkih ali za Slovenijo tipičnih in za znanstvo pomembnih živali in rastlin in o varstvu špilj v področju dravske banovine. In vendar je v tem zakonu § 7., ki pravi: »Župani in orožništvo, kakor tudi vsi javni nadzorstveni organi, posebno pa gozdno, lovsko in poljsko varstveno osebe in tržna policija so zavezani, da nadzirajo izvrševanje tega zakona in da ovajajo prestopke političnemu okrajnemu oblastvu.« — Ta zakon o varstvu narode je tipični zakon na papirju, ki ga nihče ne izvaja. Pogledjte samo klobuke, recimo »sportne klobuke« naših turistov. Ali ni skoro na vsakem par posušenih planik (očnič)? In to kljub temu, da je planika tudi ena izmed zaščitenih rastlin.

Zakon o varstvu narode je vse premalo poznan. To bi moralo biti. Ostalo bi potem že sledilo samo od sebe. Treba bi bilo le par eksemplarnih kazni, ki bi se morale razglasiti, potem pa bi se kmalu vzbudilo zanimanje za ta zakon.

Naš — učiteljski — stan pri tej stvari lahko mnogo stori. Vsaj enkrat na leto je treba otroke opozoriti na zaščitenе rastline in živali. Na šolskih izletih je to najprimernejše in zato prinašam v sledečem seznam zaščitenih živali in rastlin, ki so navedene v zakonu:

Omenjeni členi so sledeči:

§ 1.

Ne smejo se loviti, pokončavati, prodajati, ponujati v nakup in izvažati te-le živali:

1. sesalci: kozorogi obeh vrst (C. cretensis in C. ibex L.);

2. ptiči: vir ali velika uharica (Bubo bubo L.), sokol selec (Falco peregrinus Tunst.), rjasti škarnjak (Milvus milvus L.), kostanjasti škarnjak (Milvus korschum Gmel.), ribji orel (Pandion haliaetus L.), belorepec (Haliaetus albicilla L.), sršenar (Pernis apivorus L.), kraljevski orel (Aquila malanactus L.), planinski orel (Aquila chrysaetus L.), klinkač ali ruski orel (Aquila pomarina Brehm.), mišar (Buteo buteo L.), kocasta kanja (Archibuteo lagopus Br.), rjavil lunj (Circus aeruginosus L.), pepelasti splepec (Circus cyaneus L.), lunj dolgo-repec (Circus macrourus Gm.), lunj beloritec

(Circus pygargus L.), orehar (Nucifraga caryocactes L.), kroker (Corvus corax L.), rjava čaplja (Ardea purpurea L.), čapljica (Ardetta minuta L.), bobnarica (Botaurus stellaris L.) in kvakač (Nycticorax nycticorax L.);

3. želva sklednica (Emys arbicularis L.);

4. brezvretenčarji: vsi jamski hrošči, pajkovec in mehkužci, planinski kozliček (Rosalia alpina L.), orjaški krešič (Procerus gigas Creutz.) in metalj apolon (Parnassius apollo L.).

§ 2.

Jajca ptičev, naštetih v § 1. pod točko 2., se ne smejo uničevati ali pobirati, mladi ptiči ne jemati iz gnezd in gnezda ne razdirati.

§ 3.

Ne smejo se trgati, rvati, prodajati, ponujati v nakup in izvažati te-le rastline:

1. košutnik ali rumeni svišč (Gentiana lutea L. et var. symphandra Mrb.);

2. Fröhlichov svedec ali Fröhlichov svišč (Gentiana Fröhlichii Hlad.);

3. panonski svišč (Gentiana Clusii);

5. Sternbergov klinček (Dianthus Sternbergii);

6. strupena zlatica (Ranunculus Thora);

7. murka ali zamorček (Nigritella nigra L. in Nigritella rubia Richt.);

8. lepi čevljev ali lepi ceptec (Cypripedium calceolus L.);

9. Blagajev volčin (Daphne Blagayana Freyer);

10. dišeči volčin (Daphne cneorum L.);

11. progasti volčin (Daphne striata Tratt.);

12. lovoralistni volčin ali volčji koren (Daphne laureola L.);

13. planinska možina (Eryngium alpinum L.);

14. kranjski jeglič (Primula carniolica Jacq.);

15. lepi jeglič ali avrikel (Primula auricola);

16. Cojzova vijolica (Viola Zoisii);

17. Cojzova zvončica (Campanula Zoisii);

18. rogata vijolica (Viola carnuta L.);

19. cesarski silj ali cesarski koren ali jašerica ali aškerca (Peucedanum ostrothium L.);

20. božje drevce ali božji les (Ilex aquifolium L.);

21. planika ali očnica ali pečnica (Leontopodium alpinum Can.).

Trgovsko ukoriščanje alpske flore sploh je prepovedano.

§ 6.

Naravne jame (špilje) so pod nadzorstvom pokrajinske uprave za Slovenijo, gospodarskega oddelka, ter se smejo oskrbovati in ukoriščati le na način, ki ga odobri nadzorstveno oblastvo po zasljanju Muzejskega društva za Slovenijo.

Mnenja sem, da navedeni členi dovolj jasno govore in zato jih prepuščam brez nadaljnega komentarja vzgojiteljem našega naraščaja.